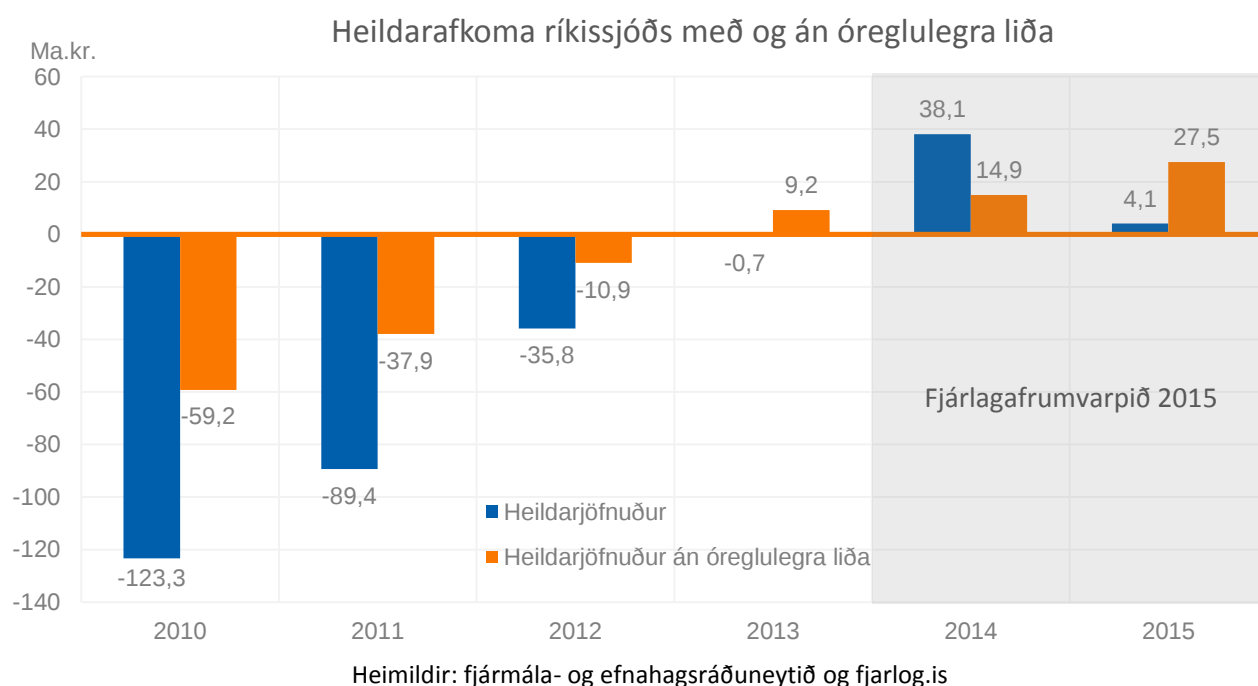

11. september 2014

Fjárlagafrumvarpið 2015: Hóflegur afkomubati milli ára

Heildarafkoma ríkissjóðs verður 4,1 ma.kr. á næsta ári samkvæmt fjárlagafrumvarpinu 2015, en í ár er gert ráð fyrir 38,1 ma.kr. afgangi. Einskiptis tekjufærslur sem eiga sér stað í ár skýra umtalsvert betri afkomu í ár en áætlað er fyrir árið 2015. Annars vegar er um að ræða arðgreiðslur Landsbankans umfram fyrri áætlanir en þær nema tæplega 20 ma.kr. og hins vegar 26 ma.kr. lækkun á skuldabréfi ríkissjóðs við Seðlabankann, sem verður bókfærð sem tekjur á árinu 2014 og mun flokkast sem arður. Ef frá eru dregnir slíkir óreglulegir liðir sést á myndinni hér að neðan að afkoman í ár er áætluð 14,9 ma.kr. og um 27,5 ma.kr. á næsta ári.

Stóru tíðindin eru því þau að afkomubatinn er frekar hóflegur milli ára. Ef horft er til greiðsluuppgjörs ríkisins það sem af er ári hafa tekjustofnarnir verið að styrkjast umtalsvert og í ljósi þess hefði mátt búast við ívið betri afkomu á næsta ári. Engu að síður er þetta annað árið í röð þar sem fjárlagafrumvarpið er hallalaust og nú er enn fremur gert ráð fyrir jákvæðum lánsfjárfjöfðuði. En það þýðir að á næstu árum getur ríkissjóður dregið úr skuldabréfaútgáfu á innlendum fjármálamörkuðum og einblínt á lækkun skulda. Fyrsta skref í þá átt er stigið í fjárlagafrumvarpinu nú en þar er gert ráð fyrir sölu á 30% hlut ríkisins í Landsbankanum og virði hlutarins er áætlað um 70 ma.kr. Þeim fjármunum verður ráðstafað í að greiða niður skuldir með því að greiða inn á RÍKH 18 bréfið sem gefið var út til að fjármagna nýju bankanna árið 2008.

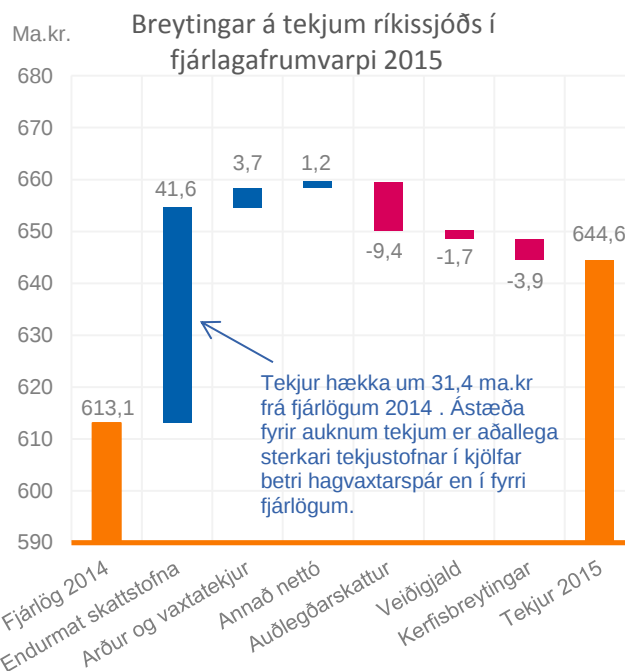
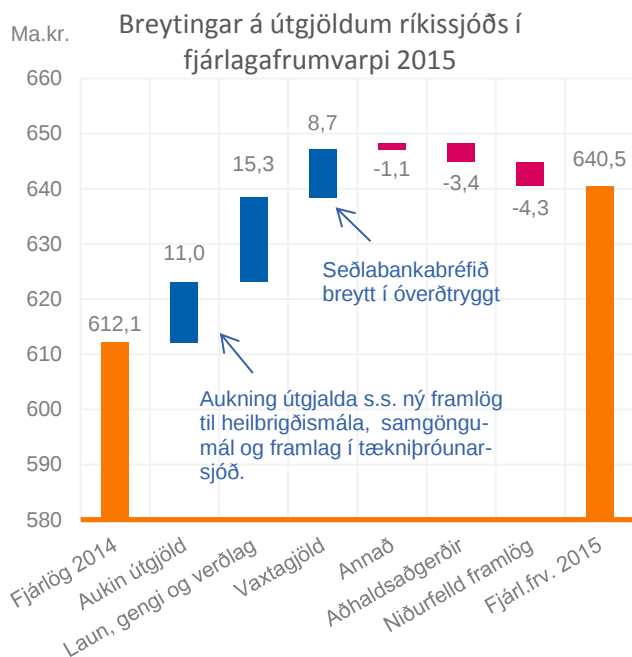

Tekjuáætlunin hliðrast upp milli ára en á sama tíma aukast útgjöld

Heildartekjur ríkissjóðs á árinu 2015 nema 644,6 ma.kr. og er það aukning um 31,5 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2014. Ef miðað er við endurmetna tekjuáætlun fyrir árið 2014 sem kemur fram í fjárlagafrumvarpinu munu þó tekjur lækka milli ára um sem nemur 24,6 ma.kr. Sá samanburður gefur þó ekki rétta mynd af tekjuþróuninni þar sem fyrrnefndar einskiptis aðgerðir munu hafa veruleg áhrif á tekjur ríkissjóðs á þessu ári.

Því er betra að skoða hverjar breytingar eru á tekjum ríkissjóðs miðað við fjárlög 2014 líkt og sjá má á myndinni að neðan. Þar má sjá að stór hluti af tekjuaukningunni felst í endurmati tekjustofna en ný þjóðhagsspá Hagstofunnar, sem felur í sér sterkari hagvöxt og aukna einkaneyslu frá fyrri spá, leiðir af sér að tekjuáætlun ríkissjóðs er færð upp á við. Á móti vegur að auðlegðarskattur fellur á brott og dragast tekjur vegna þessa saman í kjölfarið. Tekjaaðgerðirnar sem kynntar eru í fjárlagafrumvarpinu fela í sér bæði hækkunar og lækkunar og hafa samtals lítill áhrif á tekjur ríkissjóðs.

Heildarútgjöld ríkissjóðs á næsta ári nema 640,5 ma.kr. og aukast því um 28,4 ma.kr. frá fjárlögum 2014 en ef miðað er við endurmetna útgjaldaáætlun ársins 2014 hækka útgjöld um 9,5 ma.kr. Myndin hér að neðan sýnir sundurliðun á útgjaldaaukningu milli ára frá fjárlögum 2014. Í fyrsta lagi aukast útgjaldaskuldbindingar um 11 ma.kr. og eru hækkanirnar t.a.m. hækkun á lífeyrisskuldbindingum, lífeyristryggingum og félagslegri aðstoð, aukin framlög til heilbrigðismála, samgöngumála og Rannsóknar- og Tækniþróunarsjóðs. Einnig vegur þungt 8,7 ma.kr. hækkun á vaxtagjöldum en í fjárlögum 2014 var gert ráð fyrir að skuldarbréf ríkissjóðs við Seðlabankann yrði vaxtalaust. Nú liggur fyrir að vextirnir verða óverðtryggðir innlánsvextir Seðlabankans og hækka því vaxtagjöldin sem því nemur. Einnig er gert ráð fyrir hækkandi vöxtum á komandi árum og útskýrir það einnig hluta af hækkun vaxtagjalda. Aðhaldsráðstafanirnar eru að þessu sinni hóflegar og nema 3,4 ma.kr. eða um 0,8% af veltu frumútgjalda 2014. Flest ráðuneyti hagræða þó um 1,3% sem var viðmið fjárlagagerðarinnar en minna aðhald er þó í velferðarráðuneytinu þar sem hagræðingin nemur 0,6% og í mennta- og menningarmálaráðuneytinu þar sem hagræðingin er um 0,8% af veltu frumútgjalda.

Heimildir: fjármála- og efnahagsráðuneytið og fjarlog.is

Helstu aðgerðir á tekju- og útgjaldahlið

Á tekju- og útgjaldahlið eru kynntar til sögunnar annars vegar tekjaaðgerðir sem draga úr tekjum ríkissjóðs um sem nemur 3,7 ma.kr. og hins vegar aðhaldsaðgerðir sem draga úr útgjöldum um sem nemur 3,4 ma.kr. líkt og áður var nefnt. Af þessu tvennu eru heildaráhrifin því þau að afkoman versnar um 0,3 ma.kr. Hafa þarf í huga að misræmi er í frumvarpi til fjárlaga 2015 hvað varðar tekjaaðgerðirnar en réttar tölur koma fram hér að neðan og byggja þær á kynningu frumvarpsins og frumvarpi til laga um breytingar á virðisaukaskatti, vörugjöld ofl.

Tekjaaðgerðir:

- Almenn vörugjöld verða afnumin í heild sinni 1. janúar 2015 sem leiðir af sér tekjutap fyrir ríkissjóð sem nemur 6,5 ma.kr.
- Lögum um virðisaukaskatt er breytt á þann veg að almennt hlutfall lækkar úr 25,5% í 24% 1. janúar 2015 sem dregur úr tekjum ríkissjóðs sem nemur 7,5 ma.kr. Einnig verður lægra þrepið hækkað úr 7% í 12% 1. janúar 2015 og eykur það tekjur ríkissjóðs um 11 ma.kr. Fólksflutningar í afþreyingarskyni munu einnig falla undir virðisaukaskattslög frá ársbyrjun 2015 og eykur það tekjurnar um 300 m.kr. Samtals munu aðgerðirnar því auka tekjur ríkissjóðs sem nemur 3,8 ma.kr.
- Samtals áhrif af tekjaaðgerðum eru því þau að tekjur ríkisins lækka um 2,7 ma.kr. En til viðbótar má nefna að sem mótvægisáðgerð við hækkun á neðra virðisaukaskattsþrepinu verða barnabætur hækkaðar og mun það auka útgjöld ríkisins um 1 ma.kr. Samtals eru áhrif af hinum svokallaða bandormi, sem inniheldur aðgerðir fjárlagafrumvarpsins, því 3,7 ma.kr. lakari afkoma.

Aðhaldsaðgerðir:

- Rekstur: Aðhaldsaðgerðir í rekstri nema samtals 1,6 ma.kr. eða um 0,5% af veltu gildandi fjárlaga 2014 og er það misjafnt hvernig hvert og eitt ráðuneyti útfærir aðhaldsaðgerðir sínar í rekstri. Aðgerðirnar dreifast því niður á margar stofnanir og verkefni fremur en að hagræðingin komi mest öll fram á fáum fjárlagaliðum.
- Tilfærslur: Lækkun á neyslu- og rekstrartilfærslum nemur samtals 1,8 ma.kr. eða sem svarar til 0,8% af veltu frumútgjalda í fjárlögum 2014. Þá er gert ráð fyrir að lengd tímabils sem

atvinnuleysisbætur eru greiddar út verði stýtt úr 36 mánuðum í 30 mánuði. Áætlað er að sú ráðstöfun leiði til 1,1 ma.kr. lækkunar útgjalda. Hins vegar er gert ráð fyrir að ná fram um 0,2 ma.kr. útgjaldalækkun með því að hækka viðmiðunarfjárhæðir í greiðsluþáttökukerfi almennra lyfja.

- Viðhald og stofnkostnaður: Ráðstafanir til lækkunar á viðhalds- og stofnkostnaði í frumvarpinu eru óverulegar eða einungis 45 m.kr. eða sem nemur 0,1% af veltu fjárlaga 2014.

Verðlagsáhrif gætu orðið meiri en fram koma í frumvarpinu

Í frumvarpi til laga um breytingar á virðisaukaskatti, vörugjöldum ofl. eru gefin upp verðlagsáhrif af tekjuaðgerðum frumvarpsins. Þar kemur fram að heildaráhrif að tekjuaðgerðunum verði 0,2% til lækkunar á verðlagi. Þar er gert ráð fyrir að bæði lækkun á efra virðisaukaskattsþrepinu og afnám á vörugjöldum skili sér að fullu út í verðlag. Skattalækkanir frumvarpsins munu samkvæmt því vinna á móti rúmlega 1% verðlagshækkun sem kemur til vegna hækkunar á neðra virðisaukaskattsþrepinu líkt og sjá má í töflunni að neðan.

Verðlagsáhrif tekjuaðgerða fjárlagafrumvarpsins 2015	
Virðisaukaskattur	0,55%
Almennt hlutfall lækkar úr 25,5% í 24% 1. janúar 2015	-0,51%
Lægra þrepið hækkar úr 7% í 12% 1. janúar 2015	1,06%
Fólksflutningar í afþreyingarskyni – vsk-skylda frá 1. maí 2015	0%
Almennt vörugjald afnumið 1. janúar 2015	-0,75%
Afnumið í heild 1. janúar 2015	-0,75%
Samtals	-0,20%

Heimild: althingi.is

Erfitt er að meta bein verðlagsáhrif af skattabreytingum en við teljum að nokkrir þættir geti rökstutt að verðlagsáhrifin verði meiri en frumvarpið gerir ráð fyrir. Í fyrsta lagi eru líkur á að hækkun á neðra virðisaukaskattsþrepinu muni skila sér af meiri krafti út í verðlag en lækkun á efra þrepinu og afnám vörugjalda. Í öðru lagi koma aðgerðirnar fram á sama tíma og skuldaleiðrétting stjórnvalda, hækkun barnabóta og afnám auðlegðarskatts. Hærri ráðstöfunartekjur og meiri eftirspurn geta því dregið úr líkum á að verðlag lækki verulega á sumum vörutegundum. Á móti má þó nefna að krónutölugjöld munu standa í stað sem er jákvætt hvað verðlagsþróun varðar. Þegar horft er á tekjuaðgerðir fjárlagafrumvarpsins í heild sinni vekur það að minnsta kosti spurningar um hver endanleg verðlagsáhrif verða og hvaða áhrif frumvarpið mun hafa á kjaraviðræður framundan.

Greiningardeild Arion banka

Anna Hrefna Ingimundardóttir
anna.ingimundardottir@arionbanki.is

Hrafn Steinarsson
hrafn.steinarsson@arionbanki.is

Forstöðumaður

Regína Bjarnadóttir
regina.bjarnadottir@arionbanki.is
444-6969

Elvar Ingi Möller
elvar.moller@arionbanki.is

Stefán Broddi Guðjónsson
stefan.gudjonsson@arionbanki.is

[Hér má finna fyrirvara](#)